

• การป้องกันกำจัด

พ่นด้วยสารไตรอะโซฟอส 40% EC 30-40 มล./น้ำ 20 ลิตร หรือไฮฮาโลทรินแอล 2.5% EC (คาราแต้ 20-40 มล./น้ำ 20 ลิตร) หรือเมทามีโดฟอส 60% SL พ่น 1-2 ครั้ง ทุก 10 วัน

• ดึงตัวเขียว และดึงตัวเหลือง (Weevil)

วางไข่บนเปลือกหุ้มเมล็ด จะมองเห็นเป็นจุดสีขาว หลังจากนั้นฟักเป็นตัวหนอน เจาะเมล็ดเป็นรูกลมๆ เพื่อเข้าไปกินเนื้อเมล็ดเป็นอาหารจนเป็นตัวเต็มวัย ถ้าระบาดมากเมล็ดจะเสียหายขายไม่ได้ราคาและเป็นเมล็ดพันธุ์ก็ไม่งอก

• การป้องกันกำจัด

คลุกเมล็ดถั่วพุ่มด้วยสารป้องกันกำจัดแมลง ฟิริมโฟส-เมทิล (แอคเทลิค 50% EC) 0.1 มล. ผสมน้ำ 5 มล. คลุกเมล็ด 1 กก. หรือคลุกด้วยน้ำมันสะเดา 2 มล. ต่อเมล็ด 1 กก. ก่อนนำเมล็ดพันธุ์เข้าเก็บรักษา โดยบรรจุเมล็ดพันธุ์ในถุงไนล่อนพลาสติก (ถุงปุ๋ย)

• โรคใบไหม้ (Bacterial leaf blight)

ภายในใบหรือขอบใบ พบจุดสีเหลืองจ้ำน้ำ ขนาดเล็ก ต่อมาจะขยายใหญ่ ตรงกลางแผลเป็นสีน้ำตาลไหม้ตาย มีวงสีเหลืองล้อมรอบ ถ้าระบาดรุนแรงแผลจะลามติดกัน ทำให้ใบเหี่ยวแห้งคล้ายถูกน้ำร้อนลวก ถ้าเชื้อเข้าทำลายลำต้นและฝัก ทำให้ลำต้นแตกเป็นแผล พบระบาดอย่างรวดเร็วในช่วงฝนตกชุก เชื้อสาเหตุโรคติดไปกับเมล็ดได้

• การป้องกันกำจัด

ใช้สารเคมีประเภท คอปเปอร์ออกไซด์คลอไรด์ อัตรา 30-80 มล./น้ำ 20 ลิตร พ่นทุกสัปดาห์ หรือถ้าเป็นรุนแรง พ่นทุก 5 วัน 2-3 ครั้ง

• โรคใบด่างเกิดจากเชื้อไวรัส Cowpea (yellow) Mosaic virus (CYMU)

พบอาการใบด่างเขียวอ่อนสลับเขียวเข้ม หรือใบด่างเหลือง สลับเขียว และอาการเส้นใบสีขมที่รอบๆ เส้นใบยังเขียวอยู่ หรือเส้นใบยังเขียวแต่บริเวณรอบเส้นใบเป็นสีเหลือง

• การป้องกันกำจัด

ถอนต้นที่เป็นโรคทิ้ง ทำลายให้หมดจากแปลง อย่าให้มีแมลงพาหะระบาด เพราะจะทำให้เชื้อไวรัสแพร่กระจายไปทั่ว และควรปลูกพันธุ์ต้านทาน

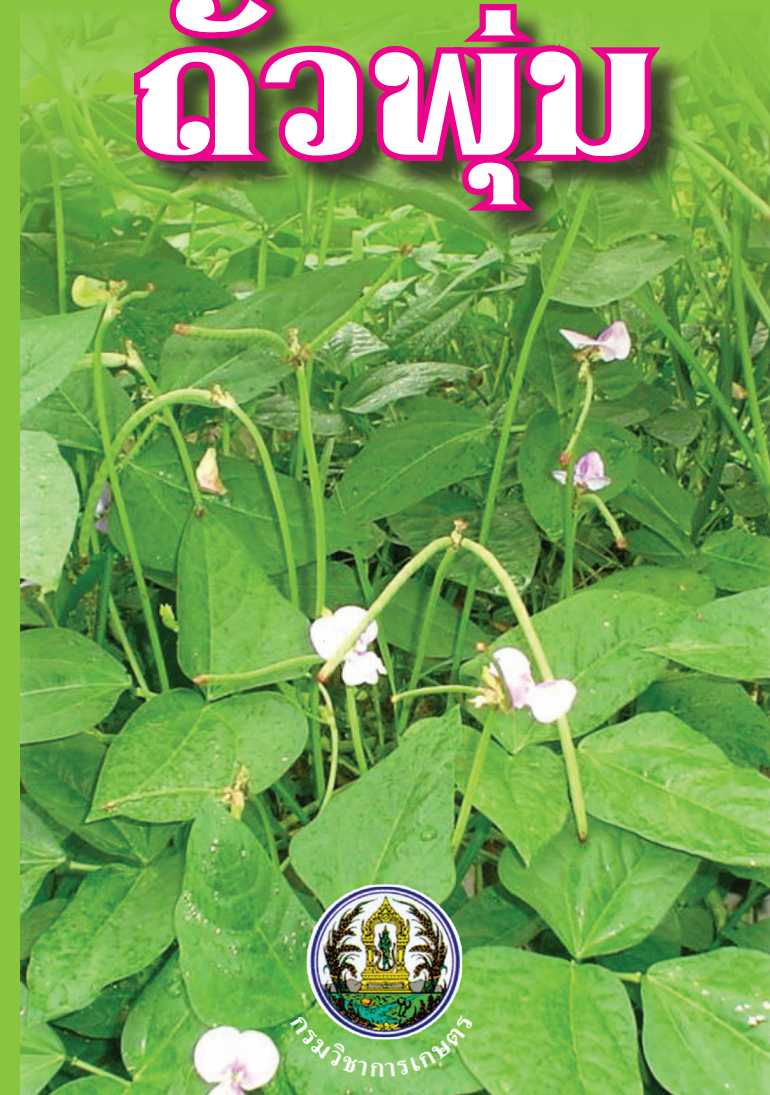
• การเก็บเกี่ยว

โดยทั่วไปจะเก็บเกี่ยวได้อย่างน้อย 2 ครั้ง ครั้งแรกเก็บเกี่ยวเมื่อมีฝักแห้งมากกว่า 80% และเก็บเกี่ยวครั้งต่อไปเมื่อฝักที่เหลือแห้งเก็บเกี่ยวได้ (ประมาณ 5-7 วัน หลังเก็บเกี่ยวครั้งแรก) การเก็บเกี่ยวใช้แรงงานคนเป็นหลัก หลังเก็บเกี่ยวจะเพาะเมล็ด ทำความสะอาดเมล็ด ตากแดด 2-3 วัน ให้เมล็ดแห้งสนิท

• การเก็บเมล็ดพันธุ์

เพื่อป้องกันการทำลายเมล็ดของด้วงถั่วในโรงเก็บ ควรคลุกเมล็ดถั่วพุ่มด้วยสารป้องกันกำจัดแมลงฟิริมโฟส-เมทิล (แอคเทลิค 50% EC) 0.2 มล. ผสมน้ำ 10 มล. คลุกเมล็ด 2 กก. หรือคลุกด้วยน้ำมันสะเดา 2 มล. ต่อเมล็ด 1 กก. ก่อนนำเมล็ดพันธุ์เข้าเก็บรักษา โดยบรรจุเมล็ดพันธุ์ในถุงไนล่อนพลาสติก (ถุงปุ๋ย) และการเก็บรักษาในห้องปรับอุณหภูมิ (15-20°C) จะทำให้เก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ได้นานกว่าห้องเก็บอุณหภูมิปกติ (25-30°C) ประมาณ 4-5 เดือน

การปลูก ถั่วพุ่ม

ศูนย์วิจัยพืชไร่อุบลราชธานี
สถาบันวิจัยพืชไร่และพืชทดแทนพลังงาน
กรมวิชาการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ถั่วพุ่ม (Cowpea : *Vigna unguiculata* L. Walp) เป็นพืชตระกูลถั่วที่มีอายุเก็บเกี่ยวสั้น ทนแล้ง และปลูกง่าย สามารถปลูกได้ทั้งในสภาพไร่และสภาพนา (หลังเก็บเกี่ยวข้าว) เป็นพืชที่ใช้ประโยชน์ได้เอนกประสงค์ ใช้บริโภคทั้งในรูปผักสดและเมล็ดแห้ง เมล็ดถั่วพุ่มมีคุณค่าทางโภชนาการสูง ประกอบด้วยคาร์โบไฮเดรต 50-67% และโปรตีน 23-25% และใช้ไถกลบเป็นปุ๋ยพืชสดบำรุงดิน จะให้ธาตุไนโตรเจนประมาณ 6-13 กก./ไร่ ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับพืชที่ปลูกตามถั่วพุ่ม

คำแนะนำการปลูกถั่วพุ่ม

• พันธุ์

ถั่วพุ่มเมื่อจำแนกการให้ประโยชน์จะมี 2 ประเภท ได้แก่ ถั่วพุ่มใช้เมล็ด และถั่วพุ่มรับประทานผักสด

• พันธุ์ถั่วพุ่มใช้เมล็ด

ถั่วพุ่มเมล็ดดำพันธุ์อุบลราชธานี ทรงพุ่มค่อนข้างเลื้อย ใบมีขนาดค่อนข้างใหญ่ ดอกสีม่วงเข้ม อายุออกดอก 50% ประมาณ 35-38 วัน ผักสดสีเขียว ตัดผัก 2-4 ผักต่อช่อดอก ความยาวฝักประมาณ 15-20 ซม. เมื่อฝักแห้งเปลี่ยนเป็นสีฟางข้าว เก็บเกี่ยวได้หลายครั้ง อายุเก็บเกี่ยวครั้งแรกประมาณ 70-75 วัน เมล็ดมีสีดำสนิท รูปไตค่อนข้างแบน น้ำหนัก 100 เมล็ดประมาณ 14.5-15.5

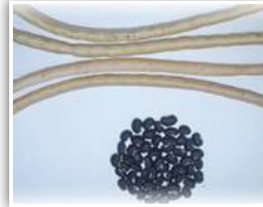
กรัม ผลผลิตเมล็ดแห้ง 120-150 กก./ไร่ ปริมาณโปรตีน

ในเมล็ด 24-25% และคาร์โบไฮเดรต 60% นอกจากนี้ยังเป็นพันธุ์ที่ให้มวลชีวภาพ (biomass) สูง ใช้เป็นปุ๋ยพืชสดเพื่อบำรุงดินได้ดี โดยเก็บเกี่ยวเมล็ด 1-2 ครั้งก่อนไถกลบต้น

• พันธุ์ถั่วพุ่มรับประทานผักสด

สายพันธุ์ KVC7 เป็นถั่วพุ่มผักสดของมหาวิทยาลัยขอนแก่น มีลักษณะทรงต้นแบบทรงพุ่ม สูงประมาณ 50 ซม. ดอกสีม่วง อายุดอกบาน 50% ประมาณ 33-37 วัน ก้านชูช่อดอกค่อนข้างยาว ทำให้

ดอกและฝักชูขึ้นเหนือทรงพุ่มอย่างชัดเจน ผักสดสีเขียวอ่อน และมีเนื้อนุ่ม หวาน กรอบ เยื่อใยน้อย ไม่มีกลิ่นเหม็นเขียว ผักดก ความยาวฝัก 20-23 ซม. เก็บผักสดรุ่นแรกได้ตั้งแต่ 50 วันหลังงอก และจะเก็บผักสดได้มากกว่า 3 ครั้ง เมื่อฝักแห้งจะเปลี่ยนเป็นสีฟางข้าว อายุเก็บเกี่ยวเมล็ดแห้งครั้งแรก 68 วัน เมล็ดลายขาว-ดำ น้ำหนัก 100 เมล็ด ประมาณ 20 กรัม ผลผลิตเมล็ดแห้ง 120-150 กก./ไร่

• ฤดูปลูก

ฤดูฝนปลูกได้ 2 ช่วง คือ ต้นฤดู เมษายน-พฤษภาคม และปลายฤดู สิงหาคม-กันยายน และในฤดูแล้งตั้งแต่เดือนธันวาคม-มกราคม และควรจัดช่วงปลูกไม่ให้ถูกฝนช่วงฝักแก่ใกล้เก็บเกี่ยว

• การเตรียมดิน

ไถ 1 ครั้ง พรวนดินอีก 1 ครั้ง หากเป็นการปลูกตามข้าวโพดและไม่มีการใช้ปุ๋ยเคมี ไม่จำเป็นต้องไถเตรียมดิน ถ้าดินเป็นกรดจัด (pH ต่ำกว่า 5.5) ควรหว่านปูนขาวอัตรา 100 กก./ไร่ หรือปูนโดโลไมท์อัตรา 200 กก./ไร่ ก่อนการไถพรวนครั้งสุดท้าย

• ระยะปลูกและอัตราเมล็ดพันธุ์

พันธุ์ที่เป็นลักษณะทรงพุ่มตั้ง ต้นค่อนข้างเล็ก ใช้ระยะปลูก 50x20 ซม. 2 ต้น/หลุม หรือปลูกแบบโรยเป็นแถว ระยะแถว 50 ซม. จะใช้เมล็ดพันธุ์ประมาณ 5 กก./ไร่

พันธุ์ที่มีทรงพุ่มเลื้อย ต้นใหญ่ ใช้ระยะปลูก 75x50 ซม. 2 ต้น/หลุม

ปลูกเพื่อไถกลบเป็นปุ๋ยพืชสดบำรุงดิน ใช้ระยะปลูก 30x30 ซม. 1 ต้น/หลุม หรือโรยตามรอยไถ ใช้เมล็ดพันธุ์ 5 กก./ไร่ หรือหว่านจะใช้เมล็ดพันธุ์ 7-8 กก./ไร่

• การใส่ปุ๋ย

ปุ๋ยเคมีที่ใช้กับถั่วพุ่มคือสูตร 12-24-12 อัตรา 15-20 กก./ไร่ ใส่พร้อมปลูก หรือใส่เมื่อถั่วพุ่มอายุ 15-20 วัน

• การกำจัดวัชพืช

พ่นสารเคมีควบคุมวัชพืชทันทีหลังปลูก โดยใช้สารอแลคโลร์ 600 ซีซี/ไร่ หรือใช้ไฟมิซาเฟน (เฟล็กซ์) ผสมฟลูเอซิฟอป-พี-บิวทิล (วันไซด์) 160+160 ซีซี/ไร่ พ่นฆ่าวัชพืชใบกว้างและใบแคบ เมื่อมีวัชพืช 2-3 ใบ หรือใช้จอบดายหญ้าเมื่อถั่วเขียวมีอายุ 15 และ 30 วัน

• การป้องกันและกำจัดศัตรูถั่วพุ่ม

ถั่วพุ่มจะได้รับความเสียหายจากการทำลายของแมลง ตั้งแต่ระยะกล้าจนถึงเก็บเกี่ยว เช่น เพลี้ยอ่อน เพลี้ยไฟ หนอนเจาะฝักถั่ว มารูคา ส่วนแมลงศัตรูที่สำคัญซึ่งพบในโรงเก็บ คือ ตัวงั่วเขียวและตัวงั่วเหลือง

• เพลี้ยอ่อน (Aphids)

ดูดกินน้ำเลี้ยงจากยอด ใบอ่อน ช่อดอกและฝักอ่อน ทำให้ต้นแคระแกร็น ยอดอ่อน หักงอ ดอกร่วง ฝักอ่อนบิดเบี้ยว เมล็ดลีบ

• การป้องกันกำจัด

พ่นด้วยสารไตรอะโซฟอส 40% EC 30-40 มล./น้ำ 20 ลิตร หรือคาโบซัลแฟน (พอสซ์ 20% EC 50-60 มล./น้ำ 20 ลิตร) หรือ เมไทโอคาร์บ 50% WP 30 กรัม/น้ำ 20 ลิตร พ่น 2-3 ครั้ง ห่างกัน 7-10 วัน

• หนอนเจาะฝักถั่วมารูคา (Pea pod borer)

ทำลายถั่วพุ่มในระยะออกดอกจนถึงระยะเริ่มติดเมล็ด โดยชักใยให้ดอกหรือฝักติดกันเป็นกลุ่มแล้วกัดกินอยู่ภายใน หรือเจาะฝักเข้าไปกัดกินเมล็ด ทำให้ดอกร่วง และผลผลิตเสียหาย